

Aan alle raadsleden

E-mail gemeente@oss.nl
www.oss.nl

Postbus 5
5340 BA Oss

Wilt u bij uw reactie de
datum van deze brief en
ons kenmerk vermelden?

Datum	Ons kenmerk	Behandeld door	Aantal bijlagen
9 april 2019	LWE/RO	R. van der Zee / M. ter Avest / A. Bakx	3
Onderwerp	Opinie over kader voor zonnevelden		

Waarom een kader voor zonnevelden?

Wij hebben afgesproken dat wij in 2050 energieneutraal zijn. De energietransitie die hiervoor in Oss nodig is, vraagt grote inspanningen van ons als gemeente, onze inwoners en onze partners in het bedrijfsleven. Om dit doel te bereiken, zetten we in op 50% energiebesparing, 25% opwekking van duurzame energie op eigen grondgebied en 25% inkoop van groene stroom.

Daarnaast hebben we afgesproken, in lijn van het nationale energieakkoord, dat in 2023 16% van de in Oss gebruikte energie duurzaam wordt opgewekt. Dit betekent dat we de komende jaren flink vaart moeten maken. Het opwekken van duurzame energie op ons eigen grondgebied via windmolens en zonnevelden maakt dit mogelijk. De inzet van windmolens krijgt vooralsnog vorm via de trajecten bij Elzenburg-De Geer en in de Lithse Polder. Daarnaast wil het college ook fors inzetten op grootschalige energieopwekking d.m.v. zonnevelden.

Om initiatiefnemers uit te nodigen om in zonnevelden te investeren en om hun initiatieven te kunnen beoordelen, hebben wij heldere uitgangspunten en een afwegingskader nodig. In deze nota doen wij hier voorstellen voor. Daarnaast schetsen we de aanvraagprocedure voor een omgevingsvergunning voor zonnevelden.

In onze voorstellen sluiten we aan bij relevante regelgeving van het Rijk en de provincie en de uitgangspunten die in 2017 door Bosch Slabbers en Antea Group zijn geformuleerd en door de Raad zijn vastgesteld.

Wat vragen wij aan de opiniecommissie?

Wij vragen de opiniecommissie om de volgende vragen te beantwoorden:

1. Wilt u in het kader van de afgesproken opwekkingsdoelstelling inzetten op grootschalige energieopwekking door middel van zonnevelden?
2. Bent u het eens met ons voorstel om elk initiatief afzonderlijk te beoordelen?

3. Bent u het eens met de voorgestelde uitgangspunten en het kader voor de beoordeling van initiatieven?
4. Bent u het eens met het voorstel voor de instelling van een tijdelijk plafond van zonnevelden tot 1 januari 2022?
5. Bent u het eens met de voorgestelde rol van de gemeente en ons voorstel m.b.t. het onderzoek naar de mogelijkheden om eigen gronden in te zetten?
6. Bent u het eens met ons voorstel om aanvragen voor een omgevingsvergunning voor zonnevelden te plaatsen op de lijst van categorieën waarvoor geen 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) van uw Raad nodig is?

Zonnevelden als wezenlijk onderdeel om onze ambitie te realiseren

Op steeds meer daken liggen zonnepanelen, ook in Oss. We stimuleren het leggen van zonnepanelen op daken. In 2017 hebben we afgesproken dat het plaatsen van zonnepanelen op daken tot de energiebesparingsopgave wordt gerekend. Omdat het hier in verreweg de meeste gevallen gaat om energievoorziening voor het betreffende pand. Zonnepanelen op daken vallen dus niet onder de opwekkingsopgave.

Voor het realiseren van 16% duurzame energieopwekking in 2023 zetten we in op alle reële mogelijkheden. Dat gaat om meer dan alleen windmolens. Andere voorbeelden van productie van duurzame energie zijn de biomassacentrale in Odiliapeel en de waterkrachtcentrale van de stuw bij Lith. In deze nota doen we voorstellen voor zonnevelden. Daartoe rekenen we alle grootschalige toepassingen van zonnepanelen, voor zover niet op de daken.

Het aantal verzoeken van grondeigenaren om een zonneveld te mogen plaatsen, groeit. Op dit moment liggen er acht verzoeken voor in totaal 120 ha aan zonneveld. Hiermee zouden we 4% van onze energiebehoefte duurzaam kunnen opwekken. Daarin zijn nog geen initiatieven op onze eigen gemeentegrond opgenomen.

Tevens verkennen we samen met Provincie Noord-Brabant en gemeente 's-Hertogenbosch de mogelijkheden voor grootschalige duurzame energie in de Geffense, Lithse en Rosmalense polder, waaronder ook zonne-energie.

Zonnevelden & hun omgeving: maatwerk

In principe zien wij veel mogelijkheden voor zonnevelden. Tegelijkertijd zijn we realistisch. Zonnevelden hebben impact op hun omgeving. Niet alleen landschappelijk. Ook omwonenden maken deel uit van die omgeving en hebben hier een mening over. Nu zonnevelden elders – o.m. in Uden en Veghel – zichtbaar worden, worden ook de meningen daarover meer uitgesproken.

Om onze ambitie te realiseren, nemen we onze energie-opwekkingsopgave als vertrekpunt. Daarbij streven we naar een zo goed mogelijke landschappelijke inpassing en wegen we alle belangen zo evenwichtig mogelijk af. We kijken zowel naar algemeen maatschappelijke belangen, als naar die van belangengroepen, initiatiefnemers en omwonenden. Ook kijken we naar de technische inpasbaarheid, zoals de netwerkcapaciteit.

We kiezen hierbij voor maatwerk, zij het binnen een vast te stellen kader. Elk initiatief voor een zonneveld is immers uniek en elk gebied heeft een eigen karakter. Daar past geen standaardaanpak bij. Een klein zonneveld op eigen terrein zonder direct omwonenden heeft immers een andere impact dan een groot, vrij liggend zonneveld. Daarom stellen wij voor om elk initiatief apart te beoordelen.

Zonnevelden en andere ruimtelijke opgaves

Wij vinden het belangrijk om bij de realisatie van zonnevelden oog te houden voor andere fysiek-ruimtelijke opgaves. Belangen en opgaves dienen tegen elkaar afgewogen te worden.

Wij werken op dit moment aan een Omgevingsvisie voor de gehele fysieke leefomgeving. De Omgevingsvisie heeft betrekking op alle terreinen van de leefomgeving en gaat in op de samenhang tussen ruimte, water, milieu, natuur, landschap, verkeer en vervoer, infrastructuur en cultureel erfgoed. Ook het afwegingskader met uitgangspunten voor zonnevelden zal in de Omgevingsvisie worden ingepast. We bekijken daarom de mogelijkheden voor zonnevelden in samenhang met andere belangrijke fysiek-ruimtelijke opgaves. Energieopwekking kan dienen als katalysator in de oplossing voor deze opgaves.

Ontwikkeling stad en kernen

Gebieden waar we onze woningbouwopgave en bedrijvigheid willen realiseren, zetten we alleen tijdelijk in wanneer dit past in de planning en uitvoering. Dit kan resulteren in een invulling voor een bepaalde kortere periode.

Natuur & water

Vanuit provinciaal en gemeentelijk beleid wordt er bescherming geboden aan de ecologische kenmerken en waarden in Natuur Netwerk Brabant. Ecologische waarden en biodiversiteit zijn belangrijke criteria bij de afweging voor zonnevelden. Aanvullend op Natuur Netwerk Brabant is op gemeentelijk niveau de Routekaart Groen, Blauw en Natuur (GBN) ontwikkeld. We willen het GBN kwalitatief en kwantitatief verbeteren, zodat dit netwerk breed herkend en gewaardeerd wordt. Ook de weidevogelgebieden zijn hierin een belangrijk aspect. Daar waar we aan het Osse natuurnetwerk en weidevogelgebied werken, kunnen zonnevelden een plek krijgen wanneer zij passen binnen de uitgangspunten en waarden van het Osse netwerk GBN en weidevogelgebied.

In het Maasgebied is het project Meanderende Maas het belangrijkste project voor het realiseren van waterveiligheid en natuurontwikkeling. Tegelijkertijd kijken we naar kansen voor recreatie, cultuurhistorie, leefomgeving, duurzaamheid en economie. De wijze waarop natuurontwikkeling en waterveiligheid ruimte nodig hebben, zal leidend zijn voor de manier waarop er, daaraan ondergeschikt, ruimte kan zijn voor zonnevelden. We gaan terughoudend en zorgvuldig om met zonnevelden.

Toerisme & recreatie

De aantrekkingskracht van de Maas, Maasdijken en de vestingstadjes is groot en belangrijk voor de vrijetijdseconomie van Oss. Met zonnevelden in dit gebied gaan we terughoudend en zorgvuldig om.

In de Maashorst staan natuurbeleving en recreatiemogelijkheden voorop. Veel van deze gebieden zijn onderdeel van Natuur Netwerk Brabant, waarvoor (provinciale) regelgeving geen ruimte geeft voor zonnevelden.

Agrarische sector

De landbouw is belangrijk voor de voedselproductie, maar het boerenbedrijf is ook aan het veranderen. De beschikbaarheid van goede landbouwgronden voor voedselproductie moeten we in dat kader wegen ten opzichte van de inzet van deze gronden voor andere functies. Dit geldt nadrukkelijk ook voor initiatieven voor zonnevelden.

Wat is ons beoordelingskader voor zonnevelden?

Met onderstaande uitgangspunten voor zonnevelden bieden wij een kader waarmee initiatiefnemers hun initiatief inhoudelijk en procesmatig vorm kunnen geven en waarbinnen wij hun initiatieven kunnen beoordelen.

1. Wij gebruiken een kader voor de beoordeling van initiatieven voor zonnevelden

We willen initiatieven beoordelen binnen een maatwerk-aanpak. Daarvoor hebben we wel een leidraad nodig, een kader van uitgangspunten en waarden die we belangrijk vinden bij de beoordeling. Elk gebied heeft namelijk een eigen karakter en niet in elk gebied zijn alle waarden aanwezig en/of even waardevol.

We toetsen allereerst aan de wet- en regelgeving van het Rijk en de provincie Noord-Brabant. Dit betekent bijvoorbeeld dat het realiseren van een zonneveld binnen het

Natuurnetwerk Brabant niet aan de orde is. Daarnaast kijken wij naar de geschiktheid van gronden vanuit het oogpunt van onder meer landschappelijke kenmerken, de ecologische waarden en biodiversiteit, cultuurhistorische waarden, het landbouwgebruik, opgaven voor ruimtelijke ontwikkeling (bv. woningbouw of bedrijventerrein), de aanwezigheid of reserveringen voor (gas)leidingstroken en water(veiligheid)opgaves. Dit zetten we af tegen het belang van het realiseren van onze energie-opgave. Het is per locatie afhankelijk welke uitgangspunten zwaarder wegen.

2. *Wij stellen principes op voor de landschappelijke inpassing*

Ieder gebied, ieder dorp en iedere plek heeft zijn eigen identiteit en kenmerken. Indien het zonneveld bijvoorbeeld direct naast een bedrijventerrein en onder een hoogspanningslijn ligt, dan is de impact op landschappelijke waarden beperkt. Ligt het zonneveld echter direct naast een waardevol natuurgebied of aan een recreatieve route, dan is een goede landschappelijke inpassing van groot belang. Daarom vragen we bij ieder initiatief aandacht voor drie zaken:

- de afstemming van de aard en omvang van het zonneveld op de maat en schaal van het landschap en het landschapstype
- de aansluiting op/overgang van het zonneveld naar de directe omgeving
- de vormgeving van het zonneveld zelf (hoogte, toegankelijkheid, etc.)

Per project geven we steeds per gebieds- en/of landschapstype aan welke specifieke ontwerpprincipes gebruikt kunnen worden. De door de Raad in 2017 vastgestelde visie op hoofdlijnen van Bosch Slabbers vormt hiervoor mede de basis.

3. *Wij vragen een bijdrage aan kwaliteitsverbetering van het landschap*

Naast een zorgvuldige landschappelijke inpassing is, conform provinciale en gemeentelijke beleidsregelingen, ook een bijdrage aan kwaliteitsverbetering van het landschap nodig. Wij vragen hiervoor geschikte tegenprestaties van de initiatiefnemer. Daarbij kan gedacht worden aan investeringen op de locatie zelf, maar ook daarbuiten. Per project geven wij aan welke vormen wij in ieder geval als kansrijke en passende bijdragen zien.

4. *Omwonenden en overige belanghebbenden worden actief betrokken door de initiatiefnemer*

We vragen een initiatiefnemer om direct omwonenden met zicht op de beoogde locatie en andere belanghebbenden actief te betrekken en hun mening te polsen over zijn plannen.

Bij voorkeur kunnen inwoners niet alleen meepraten, maar ook mee-investeren in zonnevelden. Hoe wij dit kunnen vormgeven bekijken we per project. Daarnaast verkennen we in een parallel proces met de Raad wat leidende principes kunnen zijn voor participatie bij grootschalige opwekking van duurzame energie. De podiumbijeenkomst hiervoor vond plaats op 21 maart 2019. In een volgende stap vragen wij uw opinie hierover.

5. *We streven naar bijdragen aan een omgevings- en/of duurzaamheidsfonds*

Afhankelijk van de aard en omvang van het zonneveld wordt bekeken of een deel van het rendement van het project in Oss terecht kan komen. Met initiatiefnemers maken we afspraken over hoe dat kan worden ingevuld. We denken daarbij onder meer aan het bijdragen aan een Omgevings- en Duurzaamheidsfonds.

6. *Zonnevelden zijn per definitie tijdelijk*

Wij verlenen een vergunning voor een zonneveld voor 15-20 jaar. Tijdig bepalen we of verlenging mogelijk en wenselijk is. Op die manier kan de ruimte die het zonneveld inneemt na de terugverdiensperiode een nieuwe functie krijgen. Bovendien is de kans groot dat tegen die tijd technieken voor de opwekking van energie efficiënter zijn geworden of dat zich nieuwe, betere oplossingen voor duurzame energieopwekking aandienen. Wij maken afspraken over de ontmanteling van de zonnevelden nadat een vergunning niet wordt verlengd.

7. Wij streven naar meervoudig ruimtegebruik

Daar waar mogelijk streven wij ernaar dat een zonneveld bijdraagt aan de realisatie van meerdere opgaven door bijvoorbeeld functies te combineren. Door bijvoorbeeld te combineren met parkeren (parkeerplaats overdekt met zonneveld), waterberging (zonnepanelen op het water), veeteelt (met bijvoorbeeld schapen), natuurontwikkeling (met bijenkasten, natuurlijke oevers of houtwallen) of recreatie (met park, speelvoorziening of doolhof).

8. Zonnevelden zijn circulair

Oss werkt aan circulariteit. Daarom vragen wij initiatiefnemers om in een beëindigingplan aan te geven hoe zij de zonnepanelen en de overige gebruikte materialen na het verstrijken van de vergunningstermijn recyclen en het perceel in de oorspronkelijke staat terugbrengen.

9. Aansluiting van zonnevelden op het netwerk

Netbeheerder Enexis geeft aan dat zij vooralsnog geen problemen voorziet bij het aansluiten van Osse zonnevelden op het regionale netwerk. Hoe dit zich in de toekomst ontwikkelt, weten we niet. Wij blijven hierover in contact met Enexis. Daarnaast vragen wij van initiatiefnemers dat zij schriftelijk aantonen dat er met de netbeheerder afspraken zijn gemaakt over de aansluiting op het net, dan wel opslag of directe afname. De verantwoordelijkheid voor aansluiting ligt bij de initiatiefnemer.

Tijdelijk plafond

Zonnevelden zijn een nieuw fenomeen in het Osse landschap, voor de Osse inwoners en voor de gemeente zelf. Daarom kiezen wij voor een tijdelijk plafond tot 1 januari 2022. In die periode kunnen we wennen aan het verschijnsel zonnevelden en ervaring opdoen met de ontwikkeling en participatie. Op het moment dat wij het plafond bereiken, maar uiterlijk medio 2021, evalueren wij de uitgangspunten, het afwegingskader en proces op basis van onze ervaringen. Hierover rapporteren wij aan de Raad.

Voor de periode tot 1 januari 2022 stellen wij een plafond voor van maximaal 150 hectare zonnevelden in de gehele gemeente, exclusief het projectgebied van de Geffense en Lithse polder.

Actieve makelende rol van de gemeente

Met dit kader nodigen wij initiatiefnemers uit om in Osse zonnevelden te investeren. Hierbij is onze rol primair gericht op het beoordelen, faciliteren en toezicht houden op initiatieven voor zonnevelden.

Daarnaast willen wij echter zelf ook een actieve rol pakken door op zoek te gaan naar geschikte locaties. Wij stellen voor om een 'makelende' rol te vervullen voor locaties waarbij wij het plaatsen van zonnevelden als een logische stap zien. Voorbeelden zijn:

- integreren van zonnepanelen in geluidsschermen langs (spoor-)wegen
- het overkappen van parkeerterreinen in stedelijk gebied met zonnevelden
- plaatsen van zonnevelden op (voormalige) vuilstortplaatsen of bij rioolzuiveringsinstallaties
- zonnevelden als tijdelijke invulling op braakliggende grond bestemd voor toekomstige (woon- of bedrijfsmatige) bebouwing
- drijvende zonnevelden op waterberging en -bassins

Na inventarisatie van dergelijke locaties, willen wij de grondeigenaren actief benaderen met het voorstel om hier zonnevelden te realiseren.

Inzet van eigen gronden

Wij onderzoeken welke eigen gronden, en onder welke condities, we deze beschikbaar kunnen stellen aan initiatiefnemers, lokale energiecoöperaties en/of projectontwikkelaars, voor langere of kortere termijn. Wij stellen voor om in kaart te brengen:

- welke eigen gronden op basis van het door de Raad vastgestelde kader voor zonnevelden beschikbaar zijn voor het realiseren van zonnevelden en
- wat de (financiële) consequenties hiervan zijn.

De resultaten van dit onderzoek leggen wij voor aan de Raad.

Doorloop omgevingsvergunning en vvgb

In bijlage 2 schetsen we de processtappen van een verzoek voor zonnevelden.

Er is een omgevingsvergunning nodig om in afwijking van het bestemmingsplan een zonneveld te mogen realiseren. De Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) bepaalt dat burgemeester en wethouders beslissen op omgevingsvergunningen, waarin ook grotere afwijking van het bestemmingsplan toegestaan wordt (het zogenaamde projectafwijkingsbesluit). De wet bepaalt ook dat een omgevingsvergunning in dat geval pas verleend wordt nadat de gemeenteraad heeft verklaard daartegen geen bedenkingen te hebben. Dit heet een 'verklaring van geen bedenkingen', kortweg vvgb.

Deze formele route is omslachtig. We moeten twee advies- en communicatietrajecten met het bestuur doorlopen, namelijk over de vergunningaanvraag naar het college en over de 'vvgb' naar de raad (zowel over een ontwerp als een definitieve vvgb). Het neemt meer tijd in beslag, waardoor de gehele proceduretijd langer wordt (circa 10 weken). Ook vergt het meer inzet, ook van de raad.

Wij stellen daarom een alternatief voor. We wijzen zonnevelden aan als categorie waarvoor geen 'verklaring van geen bedenkingen' hoeft te worden gegeven. Per project informeren wij de Raad twee keer:

- Eén keer over het principestandpunt over medewerking van het college.
- En daarna over het besluit van het college over de ontwerp-omgevingsvergunning.

Ambtelijke capaciteit

Zonnevelden zijn een nieuw fenomeen. Niet alleen voor de Osse inwoners en het bestuur, maar ook voor de ambtelijke organisatie.

Initiatieven voor zonnevelden moeten worden beoordeeld en er moet toezicht worden gehouden op de realisatie en beëindiging van zonnevelden. Vooral bij grotere zonnevelden is omgevingsmanagement vanuit de gemeente van belang. Daarnaast zal invulling worden gegeven aan de actieve rol van de gemeente ten aanzien van zonnevelden.

In de programmabegroting van dit jaar en volgend jaar maken wij een financiële vertaling van extra benodigde ambtelijke inzet.

Vervolg

Voorafgaand aan de opiniecommissie van 16 mei 2019 halen wij bij verschillende partijen op hoe zij denken over uitgangspunten voor zonnevelden in Oss. Een impressie daarvan delen wij met de raad vóór de commissievergadering.

Indien de raad zich kan vinden in de hierboven beschreven uitgangspunten, gaan wij op de beschreven manier te werk. Dat betekent dat:

- wij een actieve rol aannemen als het gaat om ontwikkeling van zonnevelden
- wij initiatiefnemers voornoemde aandachtspunten en praktische handreikingen meegeven ter voorbereiding van hun vergunningaanvraag.

- het college de raad informeert over iedere vergunningaanvraag, zowel over haar principestandpunt als later in het proces over haar ontwerpbesluit.
- wij medio 2021 onze werkwijze en het resultaat evalueren of zoveel eerder als het plafond van 150 hectare vergunde zonnenvelden is bereikt.

Voor de Geffense, Lithse en Rosmalense polder vindt een verkenning plaats voor duurzame opwekking van energie. Dit betekent concreet dat initiatieven voor zonnenvelden in dit gebied niet beoordeeld worden tot dat deze verkenning uitwijst hoe we dit gebied willen gaan ontwikkelen.